

Recreatie-studiedag 1967 van de A.N.W.B.

[907.2]

J. F. WOLTERSON

Op 29 november 1967 werd in het Hiltonhotel te Rotterdam de vierde recreatie-studiedag door de A.N.W.B. georganiseerd. Voor het gekozen onderwerp „de Delta” bestond grote belangstelling. De voorzitter, ir F. H. van der Linde van Sprankhuizen, leidde de dag in waarbij hij, sprekende namens de A.N.W.B., zijn bezorgdheid uitte over de wijze waarop de ruimtelijke ordening van de delta, en in ruimere zin het kustgebied van Nederland, zal worden aangepakt. Hij pleitte voor een gerichte visie en een krachtige leiding die geen belemmering zou mogen ondervinden van de omstandigheid dat het deltagebied door drie provincies wordt bestuurd. Hij onderstreepte nadrukkelijk de noodzaak van een coördinatie van het beleid door middel van het ontwerpen van een interprovinciale cultuurschets, waarin de verschillende provinciale streekplannen zouden moeten passen.

Voor het tot stand komen van bedoelde coördinatie zou op korte termijn een speciaal orgaan dienen te worden gevormd. Hij achtte snel handelen geboden in verband met het feit, dat reeds genomen beslissingen van locale aard moeilijk zijn te herroepen. Bovendien is het zeer noodzakelijk dat een goed samenspel tussen overheid en particuliere ondernemers tot stand komt, gezien de grote belangstelling die het bedrijfsleven voor de delta toont.

De officiële opening werd daarop verricht door mr H. J. van de Poel, staatssecretaris van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk. De leiding van de studiedag berustte bij mr J. van Aartsen, commissaris van de Koningin in de provincie Zeeland.

In een drietal voordrachten werd het belang van de delta voor de bevolking van Nederland aangetoond.

R. J. Benthem, hoofd van de „Hoofdafdeling Landschapsbouw van het Staatsbosbeheer”, sprak over „Landschapsbescherming en landschapsbouw in de Delta”. Hij demonstreerde met een aantal diapositieven en overzichtelijke kaarten wat gaat gebeuren wanneer alle deltawerken klaar zijn en de zeestromingen enige tijd hun gang hebben kunnen gaan. Aan de zeezijde van de dammen kunnen boeiende vormen en prille landschappen ontstaan met schoorwallen, strandhaken, sluffers en muiën, schorren, slikken en jonge duinen, zoals de geschiedenis van de Nederlandse kust er zovele heeft laten zien.

Hij pleitte voor een grote activiteit bij het bestuderen en beschermen van interessante landschapsvormen en natuurbeschermingsgebieden met een zeldzaam karakter, die in deze delta voorkomen en ontstaan zullen. Er is reeds teveel voor altijd verdwenen. Ook legde hij de nadruk op de uitzonderlijke recreatie-gebieden die zullen ontstaan en ijverde voor een Nationaal Park in de Grevelingen, waar een binnenmeer van 15.000 ha zal ontstaan, dat tien keer zo groot is als de Loosdrechtse plassen. Tenslotte eindigde hij met de

woorden: „Met het beheer van de Nationale Parken in de Delta dient — naar het voorbeeld van Amerika — een deskundige overheidsdienst te worden belast”.

Ir P. Santema, hoofd van de „Afdeling Waterhuishouding, Aanpassingswerken en Inrichting Deltawerken van de Deltadienst”, gaf een inleiding over „Voorzieningen voor de recreatie in de Delta”. Hij stelde dat het nieuwe milieu dat in de delta door de uitvoering van de grote kunstwerken zal ontstaan, mogelijkheden zal bieden tot het scheppen van vele nieuwe en gevarieerde gelegenheden tot openlucht-recreatie. Achtereenvolgens behandelde hij daarop het Veerse Meer, het Grevelingenbekken en de Deltakust.

Voor het Veerse Meer vond hij van de 52 km oever nu nog slechts 13 km geschikt voor de oeverrecreatie. Ook meende hij dat de binnenscheepvaart op dit meer belangrijk toe zal nemen, wat het volle gebruik voor de recreatie-behoefte in gevaar brengt. Van de 20 miljoen gulden investeringsbehoefte, die voor de ontwikkeling van dit gebied noodzakelijk is, zal 9 miljoen direct en 3,4 miljoen indirect uit de particuliere sector komen.

Van het Grevelingenbekken vermeldde hij, dat dit twee primaire functies zal hebben: die van instrument voor de waterhuishouding en die van recreatie- en natuurgebied. De inrichting voor het laatste doel zal in etappes moeten gebeuren om technische en financiële redenen. De uitgaven voor de inrichting op recreatief gebied liggen in de orde van 150 miljoen gulden. Daarbij zijn dus niet de kosten voor de eigenlijke deltawerken, de aanleg van hoofdwegen en de investeringen van particuliere ondernemers begrepen.

Voor de Deltakust ging hij nader in op de te verwachten veranderingen van het kustbeeld. De „oever” van de Noordzee zal dichterbij de kust komen te liggen. Samenvattend achtte hij de delta een fysisch-geografische eenheid, die in steeds sterkere mate een sociaal-economische samenhang gaat vertonen. Voor een in zo sterke mate in ontwikkeling verkerend gebied is integrale „planning” en coördinatie een belangrijke zaak, temeer gezien de belangrijke internationale aspecten die hierin meespelen. Spreker vroeg zich af of onze huidige bestuurlijke en organisatorische constellatie hierop wel is ingericht.

Drs M. C. Verburg, directeur van het „Economisch-Technologisch Instituut voor Zeeland”, belichtte het „Vervoer door de lucht, over het water, de rail en de weg” en besprak achtereenvolgens de te onderscheiden onderdelen: milieu, vraag, aanbod, verkeer, rekening en beleid.

De delta bevat twee soorten gebieden, concentratiegebieden en algemene gebieden. De eersten vallen samen met de bevolkingscentra, de laatsten zijn op dag-, weekeind- en vooral op vakantie-recreatie gericht. Thans leven rondom de delta 2,75 miljoen mensen, welk aantal zal oplopen tot 3,25 miljoen in 1980 en 4 miljoen in het jaar 2000.

Hij onderscheidde 3 typen ontwikkelingszones: het kustgebied, de watersportgebieden en de bos- en heidegebieden. Voor het Grevelingenbekken wordt alleen al 800 ha bos mogelijk geacht.

In 1966 werd in Nederland door de vakantiegangers 2,1 miljard gulden besteed. Voor 2000 taxeerde hij dit op 11 miljard. In de kustgemeenten komt

hiervan 36 % terecht. Hierna noemde spreker enkele duizelingwekkende cijfers van het verkeer op zonnige dagen in 1980, o.a. een afvoer uit het Grevelingenbekken van 66.000 auto's in enkele uren. Wat daarvoor noodzakelijk zal zijn aan accommodatie en vervoer werd vervolgens door hem ontwikkeld. Investerings- en voorzieningen ten behoeve van de recreatie in de delta achtte hij rendabel. Hij achtte voorts een totaal-plan, dat door deelplannen succesievelijk wordt uitgevoerd, met daaraan aangepaste rijkssubsidies, politiek noodzakelijk.

Tenslotte meende ook hij, dat een speciaal lichaam noodzakelijk zou zijn voor het uitoefenen van een geheel op dit gebied gericht eensgezind bestuur en beheer.

Wonen en Bos

F. W. BURGER

Mede ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan van de Grontmij, heeft deze grondverbeterings- en ontginningsmaatschappij een fraai boekwerk uitgegeven met de titel „Wonen en Bos”, voorzien van kaarten, tabellen, tekeningen en foto's. Het is het werkstuk van een op haar initiatief ingestelde commissie van een groot aantal deskundigen op het gebied van de woningbouw in de ruimste zin van het woord, op die van de landschapsbouw en van de Grontmij zelf. De officiële uitreiking vond plaats aan prins Claus; vooraf was een persconferentie georganiseerd. Op deze conferentie, onder voorzitterschap van R. J. Benthem, die het gedane werk „een verkenning van mogelijkheden” noemde, werden enige inleidingen gehouden ter toelichting van het in het boekwerk neergelegde streven om rond de steden met een bepaalde vernieuwing van woningbouw, gecombineerd met bos- en recreatiegebieden, tot verrijking van het landschap bij te dragen. Op principiële wijze aangelegd, denkt men zich een soort woonpark te scheppen, waar de mens zo vrij mogelijk kan verkeren in een groene omgeving en tegen een achtergrond van bos, nieuw bos. Er werden daartoe drie uitgewerkte projecten in een rivierlandschap, in een droogmakerij en in een laagveenlandschap in de publicatie opgenomen, die vooral ook opvallen door de combinatie van goed wonen en recreatiemogelijkheden op het water, op het veld en in het bos. Een positief streven dat inderdaad zeer is toe te juichen en dat het niet wil op de oude wijze: bouwen *in* het bos en daarmee het bos feitelijk opofferen. Een collega sprak al lang geleden in dit verband over een bepaalde gemeente: „... vreet zichzelf op”. En zo is het ook vaak in ons lieve landje.